

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ
ਬੀਫੇਰ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਸੋਨੀ ਜੇ.ਜੇ.
ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲੈਂਟ।

ਬਨਾਮ

ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਜਵਾਬਦਾਰ।

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 47 ਆਫ਼ 1949।

ਪੰਜਾਬ ਰਿਲੀਫ਼ ਆਫ਼ ਕਰਜ਼ਾਈ ਐਕਟ (1934 ਦਾ VII) ਸੈਕਸ਼ਨ 13—ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤਾ ਬੋਰਡ—
ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ—ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ 'ਤੇ
ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ
ਸੁਲਝਾਉਣ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ
ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ, ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਰੀ ਨਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਭਗਤ ਰਾਮ (1), ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀਨ ਬਨਾਮ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ (2), ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਫਲਸ਼ੋ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ
ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ। ਮਿਤੀ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ 1949, 1948 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੰਬਰ 52 (ਹਜ਼ਾਰਾ
ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ) ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ,
ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ 15 ਅਕਤੂਬਰ 1948 ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਐੱਸ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਸਬ-
ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ।

ਨੱਥੂ ਲਾਲ ਵਢੇਰਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਜੱਜਮੈਂਟ

ਕਪੂਰ ਜੇ. ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 20-4-1949 ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ
ਮੁਦਈ ਦੀ ਅਪੀਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ
ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ
ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ।

ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 220/- ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ. 1/9/- ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ 9-7-1938 ਨੂੰ
ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਡੀਡ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸ਼ਨਾ ਬਾਮ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰਜ਼ਾ
ਰਾਹਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਰਜ਼ਾ ਸੁਲਾਹ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। 26-11-1943 ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ
ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ 26-11-1943 ਨੂੰ ਰੁ. 220/- ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ
ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ
ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੁਲ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। 21-3-1944 ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਣਦਾਰ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ
ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰੁਪਏ। 417/5/- ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ

ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹੁੰਚੀ-ਰੁਪਏ ਦਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। 33 ਏ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਰਗੇਜ ਡੀਡ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੈਣਦਾਰ 26-7-1944 ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਤਿੰਨ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਰਜ਼ਾ ਸੁਲਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 17-4-1945 ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ।

19-10-1946 ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਬੀ.ਐਸ. ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। 328/- ਮੂਲ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਉਸਨੇ ਘੱਟ ਦਰ 'ਤੇ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਕਮਾਤਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਉਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ 'ਤੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, 220/-। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ, ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ - 'ਹਰੀ ਨਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਭਗਤ ਬਾਮ', ਏਆਈਆਰ 1944 ਲਹ 126 (ਏ), ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, - 'ਮੁਹੰਮਦ ਦੀਨ ਬਨਾਮ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ', AIR 1944 Lah 127 (B), ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੈਣਦਾਰ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੈਣਦਾਰ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਾਇਰ ਕਰੇ। ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਨ.

ਸ਼੍ਰੀ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਕੇ 10000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ। 220/- ਉਸ ਲਈ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬੀਅਰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਸਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੈਣਦਾਰ ਲਈ ਅਸਲ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਾਂਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਲਾਗਤ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ।

ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 8-10-1952 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸ਼ੇਨੀ ਜੇ. - ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ | ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ |